



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudců Daniely Zemanové a Miloslava Výborného v právní věci žalobců: **a) P. B. a b) F. B.**, oba zastoupeni JUDr. Tomášem Chovancem, advokátem se sídlem Dlouhá 53/6, Ostrava – Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Krajský pozemkový úřad pro Moravskoslezský kraj**, se sídlem Nádražní 869/55, Ostrava 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 1. 2014, čj. 22 A 155/2013–10,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Žalobci se žádostí (podnětem) dne 26. 7. 2013 obrátili na Státní pozemkový úřad, aby do jejich vlastnictví bezúplatně převedl vlastnická práva k pozemkům parc. č. 219/12 a parc. č. 219/5 zapsaných v k. ú. Výškovice u Ostravy na listu vlastnictví č. 10002 vedeného Katastrálním úřadem pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Ostrava, a to v souladu s § 60a zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (dále též „zákon o majetku ČR“). Tyto pozemky dle tvrzení žalobců tvoří s jejich rodinným domem funkční celek. Státní pozemkový úřad prostřednictvím své organizační složky Krajského pozemkového úřadu pro

Moravskoslezský kraj na podnět reagoval sdělením ze dne 19. 11. 2013, kterým žalobcům nevyhověl.

[2] Žalobci se proto obrátili na krajský soud a žádali, aby soud vyslovil, že Státní pozemkový úřad se vůči žalobcům dopustil nezákonného zásahu tím, že odmítl vyhovět jejich podnětu ze dne 26. 7. 2013, ačkoliv byly splněny podmínky, aby mu vyhověl, eventuálně tím, že dále nezjišťoval další rozhodné skutečnosti za účelem posouzení podnětu.

[3] Krajský soud žalobu usnesením označeným v záhlaví odmítl. Majetkové nároky, které žalobci uplatňovali, jsou totiž soukromoprávní povahy a k rozhodování o nich jsou příslušné civilní soudy.

II.

Stručné shrnutí argumentů obsažených v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobci (dále též „stěžovatelé“) proti usnesení krajského soudu podali včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[5] Dle stěžovatelů se krajský soud napadeným rozhodnutím dopustil nezákonnosti spočívající v tom, že odmítl poskytnout ochranu jejich veřejnému subjektivnímu právu na převod předmětných pozemků dle § 60a zákona o majetku ČR. Soukromoprávní aspekty jsou dle názoru stěžovatelů v jejich případě vedlejší; k tomu dodávají, že správní orgány se s nimi ve správních řízeních běžně vypořádávají a pokud nejsou dominantní, nemá to vliv na závěr o nepřislušnosti soudů ve správním soudnictví. Judikatura, na kterou krajský soud v napadeném rozhodnutí odkázal, nijak nepotvrzuje závěr o tom, že se jedná o nároky soukromoprávní povahy a obě cit. rozhodnutí řeší skutkové značně odlišné případy. Krajský soud se měl dle stěžovatelů zabývat povahou jejich žádosti (podnětu) a též otázkou, v jakých konkrétních případech spatřovali nezákonný zásah pozemkového úřadu. Stěžovatelé se domáhali pouze vyslovení, že zásah byl nezákonný. V takovém případě není nutno vyčerpat jiné právní prostředky ochrany (§ 85 s. ř. s.), např. prostředky dle občanského soudního řádu, jak deklaroval krajský soud v napadeném usnesení. Navíc, stěžovatelé mají pochybnosti, zda by sdělení žalovaného bylo civilními soudy považováno za rozhodnutí ve smyslu § 144 odst. 1 o. s. ř. a zda by tedy civilní soudy o věci vůbec zahájily řízení. Z procesní opatrnosti proto stěžovatelé mají za to, že se o rozhodnutí ve smyslu občanského soudního řádu nejedná. Dále stěžovatelé krajskému soudu vyčítají několik námitek vztahujících se k druhému petitu žaloby; krajský soud se jím měl zabývat podrobněji. Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatelé navrhli, aby zdejší soud usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti stručně vyjádřil přípisem ze dne 17. 2. 2014. Pozemkový fond ani Státní pozemkový úřad v této věci nikdy neměly postavení správního orgánu. Přesto, že je Státní pozemkový úřad organizační složkou státu, případné majetkové nároky fyzických a právnických osob podle zákona o majetku ČR, nemají povahu veřejného subjektivního práva. Z tohoto důvodu dle žalovaného není dána jeho pasivní

pokračování

procesní legitimace a v této věci nebyl ani veden správní spis. S ohledem na výše uvedené žalovaný navrhl, aby zdejší soud kasační stížnost zamítl.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího přípustného rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, kterými by byl povinen se zabývat i bez návrhu.

[8] Kasační stížnost je nedůvodná.

[9] V posuzovaném případě stěžovatelé kasační stížností napadli usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze a jen o důvody nezákonnosti rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (viz např. rozsudek NSS ze dne 21. 4. 2005, čj. 3 Azs 33/2004-98). Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí žaloby (srov. rozsudky NSS ze dne 22. 9. 2004, čj. 1 Azs 24/2004-49, č. 427/2005 Sb. NSS, či ze dne 6. 12. 2005, čj. 6 As 4/2004-53). Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu proto bude jen otázka, zda krajský soud postupoval správně, pokud žalobu stěžovatelů odmítl podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Jakákoliv jiná námitka se mívá s předmětem tohoto řízení.

[10] Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. *[s]oud návrh odmítne také tehdy, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo v jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, anebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. V usnesení o odmítnutí návrhu musí být navrhovatel poučen o tom, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení může podat žalobu a ke kterému věcně příslušnému soudu.*

[11] Krajský soud vyhodnotil věc stěžovatelů jako věc týkající majetkových nároků soukromoprávní povahy, neboť jde o bezúplatný převod pozemků ve státním vlastnictví, které tvoří jeden funkční celek s určitými v zákoně specifikovanými stavbami (v daném případě s rodinným domem stěžovatelů), do vlastnictví vlastníků těchto staveb či bytových jednotek v nich se nacházejících. Proto je s jejich nároky odkázal na civilní soudy. Stěžovatelé však tvrdí, že ač vystupují v daném případě i soukromoprávní prvky, jedná se o věc spadající do správního soudnictví.

[12] K tomu Nejvyšší správní soud uvádí následující. Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu *veřejným subjektivním právům* fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem (§ 2 s. ř. s.). Jedním ze způsobů poskytování ochrany *veřejným subjektivním právům* ve správním soudnictví je žaloba na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením podle § 82 a násl. s. ř. s.

[13] Klíčové pro danou věc je tedy nejdříve posoudit, zda má žalovaný pravomoc rozhodovat o veřejných subjektivních právech stěžovatelů.

[14] Státní pozemkový úřad je správní úřad s celostátní působností, organizační složkou státu a účetní jednotkou. Vykonává působnost podle zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, podle zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech a podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby (§ 1, odst. 1 a 2, § 3 odst. 1 zákona o Státním pozemkovém úřadu).

[15] Hospodaření s majetkem státu se řídí zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Podle § 60a odst. 1 zákona o majetku ČR platí, že *[p]říslušná organizační složka (§ 9 a 11) převede pozemek tvořící jeden funkční celek s bytovým domem ve vlastnictví bytového družstva vzniklého přede dnem 1. ledna 1992 nebo bytového družstva, které je jeho právním nástupcem, bezúplatně do vlastnictví tohoto bytového družstva*. Odstavec dva písm. a) citovaného ustanovení stanoví, že *[p]odle odstavce 1 se postupuje obdobně v případě pozemku, který tvoří jeden funkční celek s rodinným domem a jeho příslušenstvím, popřípadě k němu příslušející garáží ve vlastnictví bytového družstva uvedeného v odstavci 1, pokud rodinný dům byl vystavěn tímto bytovým družstvem po 1. lednu 1969 na základě výjimky z předpisů o finanční, úvěrové a jiné pomoci družstevní a individuální bytové výstavbě a na jeho výstavbu byla poskytnuta finanční, úvěrová a jiná pomoc příslušející družstevní bytové výstavbě. Došlo-li k převodu rodinného domu a jeho příslušenství, popřípadě k němu příslušející garáže uvedených v odstavci 2 písm. a) z vlastnictví bytového družstva uvedeného v odstavci 1, příslušná organizační složka převede pozemek tvořící jeden funkční celek s tímto rodinným domem a jeho příslušenstvím, popřípadě k němu příslušející garáží bezúplatně do vlastnictví vlastníka rodinného domu a jeho příslušenství, popřípadě k němu příslušející garáže, je-li fyzickou osobou (§ 60a odst. 3 zákona o majetku ČR).*

[16] Z citovaných ustanovení vyplývá povinnost příslušných organizačních složek státu převést výše specifikované nemovitosti bezúplatně do vlastnictví bytových družstev, potažmo fyzických osob coby jejich právních nástupců, pokud jsou naplněny všechny podmínky, které daná ustanovení stanoví. Organizační složka, která je do té doby „vlastníkem“ tohoto majetku, resp. má právo i povinnost jménem státu s ním hospodařit, přitom nemá prostor pro vlastní správní uvážení, zda majetek převede, či nikoliv; tato povinnost je daná přímo zákonem. Proto organizační složka nevede ve věci žádné správní řízení, které by bylo završeno jakýmkoliv individuálním správním aktem, tj. rozhodnutím. Pokud jsou podmínky zákona splněny, uzavře s nabyvateli písemnou darovací smlouvu a vlastnické právo nechá zapsat do katastru nemovitostí. Nejedná se tedy o vrchnostenský vztah mezi organizační složkou a nabyvateli, ale o vztah soukromoprávní, ač založen veřejnoprávní normou. Ta jednostranně stanoví příslušné složce státu přesnou povinnost, jak naložit s majetkem této povahy.

[17] Žalovaný, či Státní pozemkový úřad, ve vztahu ke stěžovatelům nevystupoval jako správní orgán, který rozhodoval o jejich veřejných právech či povinnostech. Nemohl tak zasáhnout do jejich veřejného subjektivního práva, neboť žádné *veřejné* subjektivní právo stěžovatelům na základě § 60a zákona o majetku ČR nevzniklo. Předmětem sporu je vlastnické právo k nemovitostem, resp. jeho nabytí. Povinnosti převést specifikované nemovitosti na bytová družstva, resp. jejich právní nástupce, neodpovídá veřejné

pokračování

subjektivní právo na jejich nabytí, nýbrž čistě soukromé právo, které je vymahatelné v civilním soudnictví.

[18] Ostatně i v jiných věcech civilní soudy standardně rozhodují o nárocích z § 60a zákona o majetku ČR, aniž by byla jakkoliv rozporována soukromoprávní povaha těchto věcí (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013 sp. zn. II. ÚS 4754/12, věc *Karel a Eva Hamšíkovi*, který v reakci na rozhodnutí civilních soudů včetně Nejvyššího soudu omezil možnost státu vznášet námitku promlčení na majetkové nároky založené § 60a zákona o majetku ČR).

[19] Lze shrnout, že krajský soud rozhodl správně, pokud stěžovatele odkázal s jejich nároky do civilního soudnictví, neboť v daném případě nebyla splněna jedna ze základních podmínek řízení, tj. pravomoc správního soudu. Absence této podmínky je neodstranitelná.

[20] Námitky stěžovatelů jsou proto nedůvodné.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud proto ze všech výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl jako nedůvodnou.

[22] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, a nemají proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému žádné náklady v řízení nevznikly, proto mu zdejší soud náklady řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. července 2014

Zdeněk Kühn
předseda senátu